

Sygn. akt: X U 244/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 września 2018 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący: SSR Agnieszka Chlipała - Koziol

Protokolant: Katarzyna Kunik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 sierpnia 2018 r. we W.

sprawy z odwołania wnioskodawcy **M. S.**

od decyzji strony pozwanej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

z dnia 12.01.2018 r., znak: (...)

o świadczenie rehabilitacyjne

I. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 12.01.2018 r. w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy M. S. prawo do świadczenia rehabilitacyjnego za okres 1.11.2017-19.11.2017 r., uchyla obowiązek zwrotu świadczenia rehabilitacyjnego za ten okres na fundusz chorobowy oraz uchyla w całości obowiązek zwrotu przez wnioskodawcę odsetek w wysokości 31,82 zł;

II. orzeka, że koszty sądowe ponosi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Ubezpieczony **M. S.** wniósł odwołanie od decyzji organu rentowego - Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W., z dnia 12 stycznia 2018 r., znak (...) - (...), odmawiającej mu prawa do wypłaty świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 1 listopada 2017 r. do 10 stycznia 2018 r. oraz zobowiązującej go do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia rehabilitacyjnego na fundusz chorobowy w kwocie 3.165,60 zł wraz z odsetkami w wysokości 31,82 zł, łącznie 3.197,42 zł i domagał się jej zmiany poprzez przyznanie mu prawa do spornego świadczenia do momentu zatrudnienia oraz zwolnienie go z obowiązku jego zwrotu.

Uzasadniając odwołanie ubezpieczony podniósł, że zaskarżona decyzja nie została mu dostarczona, przez co nie miał możliwości zapoznania się z jej treścią i złożenia odwołania we wcześniejszym okresie. Wskazał, że w trakcie świadczenia rehabilitacyjnego, od dnia 20 listopada 2017 r. podjął zatrudnienie. Przed zawarciem umowy o pracę został poinformowany przez pracownika ZUS o tym, że jeśli podejmie zatrudnienie w trakcie pobierania zasiłku rehabilitacyjnego, to zwrotowi będzie podlegać jedynie część zasiłku przypadająca na okres od 20-30 listopada 2017 r. uzyskana przez ubezpieczonego informacja była kluczowa w jego decyzji odnośnie daty rozpoczęcia pracy. Wynagrodzenie ubezpieczonego z tytułu pracy za miesiąc listopad 2017 r. zostało naliczone proporcjonalnie do ilości przepracowanych dni, w efekcie czego było niewielkim udziałem w budżecie rodzinnym w miesiącu grudniu. Ponieważ przez 2/3 listopada ubezpieczony przebywał na zasiłku rehabilitacyjnym, uzyskane z tego tytułu środki były mu niezbędne do życia w kolejnym miesiącu. W tym okresie nie posiadał bowiem innych źródeł dochodu. Ubezpieczony podniósł, że konieczność zwrotu zasiłku rehabilitacyjnego za cały listopad 2017 r. stawia go, a także jego rodzinę w bardzo trudnej sytuacji życiowej (k. 4).

Odpowiadając na odwołanie, organ rentowy **Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.** wniósł o jego oddalenie w całości z uwagi na brak podstaw prawnych do jego uwzględnienia.

Uzasadniając swoje stanowisko organ rentowy zarzucił, że ubezpieczony miał przyznane prawo do świadczenia rehabilitacyjnego w następujących okresach: od 14.08.2017 r. do 11.11.2017 r. (decyzja z dnia 24.08.2017 r.); od 12.11.2017 r. do 10.01.2018 r. (decyzja z dnia 23.11.2017 r.). Od 20 listopada 2017 r. ubezpieczony pracuje w (...) sp z o.o. sp. komandytowa z siedzibą w P., o czym poinformował płatnika świadczenia rehabilitacyjnego w dniu 27 listopada 2017 r., t.j. po podjęciu zatrudnienia. Tym samym ubezpieczony nie ma prawa do wypłaty świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 01.11.2017 r. do 10.01.2018 r. (świadczenie rehabilitacyjne nie przysługuje za miesiąc, w którym stwierdzono fakt podjęcia pracy.).

Otrzymując decyzje z dnia 24.08.2017 r. i 23.11.2017 r. o przyznaniu świadczenia rehabilitacyjnego, wnioskodawca został pouczone o okolicznościach wyłączających prawo do świadczenia m.in. w przypadku podjęcia działalności zarobkowej.

Oddział ZUS zrealizował wypłatę ubezpieczonemu świadczenia rehabilitacyjnego po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego m.in. za okres od 01.11.2017 r. do 30.11.2017 r. W związku z powyższym, wypłacone mu świadczenie zostało pobrane przez niego nienależnie (k. 5-6).

Na rozprawie 27 sierpnia 2018 r. ubezpieczony doprecyzował, że kwestionuje obowiązek zwrotu świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 1 do 19 listopada 2017 r.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony M. S. pozostając w zatrudnieniu w firmie (...) sp. z o.o., w okresie wypowiedzenia umowy o pracę uległ wypadkowi w drodze do pracy, doznając urazu skręcenia stawu kolanowego. Po wykorzystaniu 182 dni okresu zasiłkowego organ rentowy przyznał ubezpieczonemu świadczenie rehabilitacyjne na następujące okresy:

- od 17 marca 2017 r. – 14 czerwca 2017 r. (decyzja z 1 marca 2017 r., znak (...) - (...)),
- od 15 czerwca 2017 r. do 13 sierpnia 2017 r. (decyzja z 1 czerwca 2017 r., znak (...) - (...)),
- od 14 sierpnia 2017 r. do 11 listopada 2017 r. (decyzja z 24 sierpnia 2017 r., znak (...) - (...)),
- od 12 listopada 2017 r. do 10 stycznia 2018 r. (decyzja z 23 listopada 2017 r., znak (...) - (...)).

Za okres od 1-30 listopada 2017 r. organ rentowy wypłacił ubezpieczonemu świadczenie rehabilitacyjne w wysokości 3.165,50 zł.

W dniu 20 listopada 2017 r. ubezpieczony podjął zatrudnienie w firmie (...) sp. z o.o. sp. komandytowa z siedzibą w P.. Fakt ten zgłosił w organie rentowym 27 listopada 2017 r.

Dowód:

- Okoliczności bezsporne.

Przed podjęciem zatrudnienia, ubezpieczony dopytywał się w Oddziale ZUS, za jaki okres zostanie pozbawiony świadczenia rehabilitacyjnego, jeżeli podejmie pracę. Został wówczas poinformowany, że będzie zobowiązany zwrócić wypłacone świadczenie od momentu faktycznego podjęcia pracy.

Dowód:

- wyjaśnienia ubezpieczonego M. S. złożone na rozprawie 27.08.2018 r.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 372 ze zm., zwanej dalej ustawą), świadczenie rehabilitacyjne przysługuje ubezpieczonemu, który po wyczerpaniu zasiłku chorobowego jest nadal niezdolny do pracy, a dalsze leczenie lub rehabilitacja lecznicza rokują odzyskanie zdolności do pracy.

Jednocześnie, zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy, zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy powstałej w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, jak i z tytułu niezdolności do pracy powstałej po ustaniu tytułu ubezpieczenia, nie przysługuje za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli osoba niezdolna do pracy kontynuuje działalność zarobkową lub podjęła działalność zarobkową stanowiącą tytuł do objęcia obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym albo zapewniającą prawo do świadczeń za okres niezdolności do pracy z powodu choroby.

Natomiast stosownie do art. 17 ust. 1 ustawy, ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia.

Artykuł 17 ust. 1 ustawy, zawiera dwie niezależne od siebie, mające samoistny charakter, przesłanki powodujące utratę prawa do zasiłku chorobowego, a w przypadku ubezpieczonego świadczenia rehabilitacyjnego. Pierwsza przesłanka to wykonywanie pracy zarobkowej (w okresie orzeczonej niezdolności do pracy). Druga to wykorzystywanie zwolnienia lekarskiego w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia.

Przepisy o zasiłku chorobowym mają zastosowanie do świadczenia rehabilitacyjnego w zw. z art. 22 ustawy.

W sprawie bezsporne było, że ubezpieczony w okresie przyznanego świadczenia rehabilitacyjnego, z dniem 20 listopada 2017 r. podjął pracę zarobkową na podstawie umowy o pracę. Zaszły więc okoliczności powodujące utratę prawa do tego świadczenia. W ocenie Sądu, organ rentowy błędnie jednak przyjął, że można pozbawić ubezpieczonego prawa do spornego świadczenia za cały listopad 2017 r. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, że podjęcie pracy przez ubezpieczonego nastąpiło w trakcie przyznanego prawa do świadczenia rehabilitacyjnego w okresie od 12 listopada 2017 r. do 10 stycznia 2018 r. Tym samym, w ocenie Sądu, całkowicie nieuzasadnione było pozbawienie ubezpieczonego prawa do tego świadczenia za okres od 1-11 listopada 2017 r. Pozbawienie prawa do spornego świadczenia nie mogło w żadnym razie dotyczyć okresu wcześniejszego, zamkniętego, w którym ubezpieczony nie podejmował żadnej pracy zarobkowej.

Ponadto należy zwrócić uwagę, że w przypadku świadczenia rehabilitacyjnego, przepisy o zasiłku chorobowym mają odpowiednie zastosowanie. Stosownie do ogólnie przyjętego w orzecznictwie i w doktrynie pojmowania zasad „odpowiedniego” stosowania przepisów, niektóre z nich znajdują zastosowanie wprost, bez żadnych modyfikacji i zabiegów adaptacyjnych, inne tylko pośrednio, a więc z uwzględnieniem konstrukcji, istoty i odrębności postępowania, w którym znajdują zastosowanie, a jeszcze inne w ogóle nie będą mogły być wykorzystane. Stosowanie „odpowiednie” oznacza w szczególności niezbędną adaptację (i ewentualnie zmianę niektórych elementów) normy do zasadniczych celów i form danego postępowania, jak również pełne uwzględnienie charakteru i celu danego postępowania oraz wynikających stąd różnic w stosunku do uregulowań, które mają być zastosowane (zob. np. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 15 września 1995 r., III CZP 110/95, OSNC 1995, z. 12, poz. 177).

W przypadku podjęcia pracy w trakcie zwolnienia lekarskiego, ubezpieczony pozbawiany jest prawa do zasiłku chorobowego tylko za okres objęty tym zwolnieniem, a nie za inne (w całości, bądź w części) pozostałe okresy niezdolności do pracy, potwierdzone innymi zaświadczeniami lekarskimi, w których nie wykonywał żadnej pracy zarobkowej. Skoro zatem w przypadku zasiłku chorobowego bierze się pod uwagę nie cały okres zasiłkowy tylko okres konkretnego zwolnienia lekarskiego, w czasie którego ubezpieczony wykonywał pracę zarobkową, to odpowiednie

stosowanie tego przepisu do świadczenia rehabilitacyjnego oznacza, że w przypadku podjęcia pracy w okresie przyznanego prawa do świadczenia rehabilitacyjnego, pod uwagę należy wziąć tylko okres, w którym to konkretne świadczenie zostało przyznane, a inne okresy, w czasie których świadczenie rehabilitacyjne, było wykorzystane zgodnie z jego przeznaczeniem. Artykuł 22 ustawy, nie stanowi w tym zakresie żadnej podstawy do tak szerokiego stosowania przepisów o zasiłku chorobowym do świadczenia rehabilitacyjnego. Tym samym pozbawienie ubezpieczonego prawa do świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 1-11 listopada 2017 r., a więc objętego decyzją przyznającą mu prawo do tego świadczenia w okresie od 14 sierpnia 2017 r. do 11 listopada 2017 r., w sytuacji kiedy w tym czasie nie wykonywał on żadnej pracy zarobkowej, nie znajduje podstawy prawnej.

W ocenie Sądu, nieuzasadnione było również pozbawienie ubezpieczonego prawa do świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 12-19 listopada 2017 r., a więc okresu objętego decyzją o przyznaniu dalszego świadczenia rehabilitacyjnego, w czasie którego ubezpieczony podjął zatrudnienie (od 20 listopada 2017 r.). Nie znajdują tutaj bowiem bezpośredniego zastosowania przepisy o zasiłku chorobowym - w takim przypadku ubezpieczony musiałby zostać pozbawiony prawa do całego świadczenia rehabilitacyjnego przyznanego w danym okresie, a należy mieć na uwadze, że może ono zostać przyznane jednorazowo na maksymalny okres 12 miesięcy. W takim przypadku należałoby więc pozbawić ubezpieczonego, który podjął zatrudnienie np. pod koniec tego okresu, za cały okres 12 miesięcy. W ocenie Sądu, nie taki jest jednak cel powołanego przepisu. W przypadku świadczenia rehabilitacyjnego celem jego przyznania jest uzyskanie przez ubezpieczonego zdolności do pracy. Skoro więc w trakcie tego świadczenia, jeszcze przed jego zakończeniem, ubezpieczony odzyskał zdolność do pracy, to należy przyjąć, że traci on prawo do świadczenia rehabilitacyjnego w chwili podjęcia pracy, a nie za miesiąc, w którym stwierdzono fakt podjęcia pracy, gdyż w tym przypadku nie znajdują „odpowiedniego” zastosowania przepisy o zasiłku chorobowym. Co więcej – w przypadku orzekania o świadczeniu rehabilitacyjnym bierze się pod uwagę niezdolność do pracy na poprzednio zajmowanym stanowisku, ubezpieczony może zaś zdecydować o podjęciu pracy na innym stanowisku, do której pozostaje zdolny. W świetle powyższej argumentacji brak zatem podstaw do przyjęcia, że świadczenie rehabilitacyjne nie przysługuje za cały miesiąc, w którym stwierdzono fakt podjęcia pracy, tak jak przyjął to organ rentowy. Ponadto, jak wynika z wyjaśnień ubezpieczonego, które w żaden sposób nie zostały zakwestionowane przez organ rentowy, został on poinformowany przez pracownika Oddziału ZUS, że będzie pozbawiany świadczenia rehabilitacyjnego od momentu podjęcia zatrudnienia, a nie za cały miesiąc. Wreszcie zauważyć trzeba, że w niniejszej sprawie nie doszło do „stwierdzenia faktu podjęcia pracy” przez organ, a do zgłoszenia tego faktu przez ubezpieczonego w wymaganym terminie.

Nie znajduje również uzasadnienia na gruncie przepisów prawa i utrwalonych poglądów judykatury stanowisko organu rentowego co do sposobu naliczania odsetek od świadczenia nienależnie pobranego.

W wyroku z dnia 3 lutego 2010 r. (sygn. akt I UK 210/09, LEX nr 585713) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że odesłanie do zasad prawa cywilnego w art. 84 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie dotyczy określenia terminu, od którego dłużnik pobierający nienależnie świadczenie z ubezpieczenia społecznego spóźnia się z jego zwrotem. Nie jest to materia zasad prawa cywilnego, lecz prawa ubezpieczeń społecznych. Określenia terminu, od którego należą się odsetki od świadczeń z ubezpieczenia społecznego, także od świadczeń podlegających zwrotowi, należy poszukiwać w prawie ubezpieczeń społecznych, a nie w prawie cywilnym.

Rozwinięcie powyższego stanowiska Sądu Najwyższego nastąpiło w licznych orzeczeniach sądów apelacyjnych, zajmujących się materią przedmiotowego zagadnienia. I tak w wyroku z dnia 18 października 2013 r. (sygn. akt III AUa 229/13, LEX nr 1391864) Sąd Apelacyjny w Gdańsku wskazał, że żądanie zwrotu nienależnie pobranego świadczenia następuje przez doręczenie dotyczącej tego decyzji (można powiedzieć, że staje się wymagalne w tym momencie, a nie w czasie spełniania świadczeń). Z tą chwilą następuje też wymagalność (w prawnym znaczeniu według prawa cywilnego – art. 359 § 2 k.c.) roszczenia o odsetki, gdyż od tej chwili dłużnik pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia głównego (art. 481 § 1 k.c.). Z tą też chwilą rozpoczyna się bieg przedawnienia roszczenia o zapłatę odsetek.

W podobnym tonie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 21 marca 2013 r. (sygn. akt III AUa 1311/12), wskazując, że dopiero od dnia następnego po dacie doręczenia ubezpieczonemu decyzji należy liczyć stan

opóźnienia w zwrocie organowi nienależnie pobranych świadczeń (...) Tym samym brak było podstaw do obciążania wnioskodawcy odsetkami za okres sprzed wydania decyzji, jak to uczynił organ rentowy w jej treści.

W wyroku z dnia 28 stycznia 2016 r. (sygn. akt III AUa 736/15, LEX nr 2025563) Sąd Apelacyjny w Poznaniu podkreślił, iż „nie można utrzymywać, że świadczenia wypłacone na podstawie pozostającej w obrocie prawnym decyzji administracyjnej jako nienależne podlegały zwrotowi w dacie wypłaty, choćby przesłanki przyznania świadczenia w rzeczywistości nie istniały lub odpadły. Świadczenia w myśl art. 84 u.s.u.s. i art. 138 u.e.r.f.u.s., uważane za nienależne, podlegają zwrotowi dopiero wtedy, gdy organ rentowy wyda stosowną decyzję administracyjną. Zatem organ rentowy powinien naliczać odsetki ustawowe od nienależnie pobranego świadczenia od dnia doręczenia osobie zobowiązanej decyzji obligującej do zwrotu takiego świadczenia, gdyż dopiero od tej daty osoba taka pozostaje w zwłoce ze spełnieniem świadczenia”.

Reasumując, w przypadku pobrania nienależnego świadczenia z ubezpieczenia społecznego, organ rentowy może żądać odsetek ustawowych liczonych od momentu doręczenia ubezpieczonemu decyzji stwierdzającej jej zwrot, gdyż od tego momentu pozostaje on w opóźnieniu. Tym czasem organ rentowy naliczył odsetki od nienależnego świadczenia jeszcze przed doręzeniem decyzji stwierdzającej obowiązek zwrotu wypłaconych świadczeń. Na marginesie można tylko wskazać, że jak wynika z odwołania ubezpieczonego, zaskarżona przez niego decyzja nie została mu dostarczona, co nie było kwestionowane przez organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie.

Stan faktyczny w sprawie był bezsporny, nie kwestionowany przez żadną ze stron dlatego Sąd oparł swoje ustalenia o dokumenty znajdujące się w aktach sprawy oraz aktach organu rentowego. Za wiarygodne Sąd uznał również wyjaśnienia ubezpieczonego, które spójnie korespondowały z pozostałym wiarygodnym materiałem dowodowym w sprawie.

Z powyższych względów, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 1-19 listopada 2017 r. i jednocześnie zwolnił go z obowiązku zwrotu pobranego świadczenia za ten okres na fundusz chorobowy oraz uchylił w całości obowiązek zwrotu odsetek za cały okres, tj. 31,82 zł

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.